

SOCIOLOGIJA

I. Zadatci višestrukoga izbora

1. D
2. B
3. B
4. D
5. A
6. A
7. C
8. A
9. B
10. D
11. C
12. D
13. D
14. A
15. C
16. C
17. D
18. A
19. B
20. A
21. A
22. B
23. D
24. A
25. B
26. A
27. C
28. A
29. B
30. A

Zadatci kratkoga odgovora

31.	2 boda
1 bod
0 bodova	funkcionalistička i konfliktna
naveden samo jedan pojam (funkcionalistička ili konfliktna)
netočan odgovor ili nema odgovora
32.	2 boda
1 bod
0 bodova	sociološki nominalizam i sociološki realizam
naveden samo jedan pojam i autor
netočan odgovor ili nema odgovora
33.	2 boda

1 bod

0 bodova | proučavanje većih grupa, institucija, društvenih sustava i dugotrajnih procesa njihove promjene

naveden samo jedan dio definicije (proučavanje većih grupa, institucija, društvenih sustava ili proučavanje dugotrajnih procesa promjene)

netočan odgovor ili nema odgovora |

34. **2 boda** pozitivizam, A. Comte
 1 bod djelomičan odgovor (pozitivizam ili A. Comte)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
35. **2 boda** proces racionalizacije (Weber), nastanak kapitalizma (Marx)
 1 bod djelomičan odgovor (proces racionalizacije (Weber) ili nastanak kapitalizma (Marx)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
36. **2 boda** U. Beck, „društvo rizika” ili A. Giddens, teorija strukturacije ili M. Castells, informacijsko društvo/informacijski kapitalizam
 1 bod djelomičan odgovor (primjerice, U. Beck ili „društvo rizika”)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
37. **2 boda** interakcionistička perspektiva, dramaturški pristup (simbolički interakcionizam, etnometodologija, socijalna konstrukcija zbilje)
 1 bod interakcionistička perspektiva
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
38. **2 boda** prinudne organizacije (Etzioni), totalne institucije (Goffman) ili karceralne organizacije (Foucault)
 1 bod djelomičan odgovor (prinudne organizacije ili totalne institucije/ karceralne organizacije)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
39. **2 boda** Funkcionalisti društvenu stratifikaciju smatraju nužnom za opstanak društva, a konfliktne teorije ju smatraju izrazom suprotstavljenih interesa različitih društvenih grupa.
 1 bod djelomičan odgovor (objašnjenje funkcionalističkoga stajališta ili stajališta konfliktne perspektive)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
40. **2 boda** Socijalni pokreti su manje ili više trajan i organiziran napor velikoga broja ljudi kojima je cilj promicanje promjena u društvu ili otpor prema tim promjenama; stari i novi pokreti
 1 bod navedena definicija socijalnih pokreta ili podjela prema Touraineu (novi i stari pokreti)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
41. **2 boda** globalni grad, megalopolis (ili postmoderni grad)
 1 bod globalni grad ili megalopolis (ili postmoderni grad)
 0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
42. **2 boda** Sveto je na određeni način izdvojeno ili izuzeto iz rutine života, a profano je svakodnevno, uobičajeno i poznato.
 ili

- Razlika ne leži u osobinama stvari ili bića, nego u odnosu koji ljudi uspostavljaju prema tim stvarima ili bićima.
- 1 bod** djelomičan odgovor (objašnjenje svetoga ili profanoga)
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 43. 2 boda** skup znanja i vještina koji djeca primaju u najranijoj dobi, djeca iz viših klasa dobivaju ga mnogo više
1 bod skup znanja i vještina koji djeca primaju u najranijoj dobi
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 44. 2 boda** društveno prihvaćena seksualna zajednica dviju ili više osoba, kohabitacija, samačka domaćinstva
1 bod društveno prihvaćena seksualna zajednica dviju ili više osoba
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 45. 2 boda** primarni identiteti, osobnost i rod/spol (srodstvo i etnicitet)
1 bod primarni identiteti
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 46. 2 boda** etnocentrizam, kulturni relativizam
1 bod djelomičan odgovor (etnocentrizam ili kulturni relativizam)
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 47. 2 boda** individualizam (sloboda i jednaka prava pojedinaca), egalitarizam
1 bod djelomičan odgovor (individualizam ili egalitarizam)
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 48. 2 boda** situacija u kojoj ljudima vladaju sile što su ih oni sami stvorili i suprotstavljaju im se kao tuđe, ljudski rad
1 bod definicija otuđenja
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 49. 2 boda** R. K. Merton, teorija strukturalnoga pritiska
1 bod R. K. Merton ili teorija strukturalnoga pritiska
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora
- 50. 2 boda** socijalni poredak i politički poredak
1 bod socijalni poredak ili politički poredak
0 bodova netočan odgovor ili nema odgovora

Zadatci produženoga odgovora

51. 3 boda

Sociologija je znanost koja proučava društva i načine na koje ta društva oblikuju ponašanje, vjerovanja i identitet ljudi.

Sociologija je usmjerena na proučavanje cjelokupnosti društvenoga života, proučava kontekst ljudskih djelovanja, smatra da su značenja koja ljudi pridaju svojem djelovanju društveni proizvod, a žarište sociološkoga pogleda su kolektivi i interakcije među ljudima. Ekonomija proučava samo ekonomski dio društvene strukture, a sociologija je usmjerena na proučavanje modernoga društva i proučava sve aspekte društvenoga života i njihovu međusobnu povezanost.

2 boda

Sociologija je znanost koja proučava društva i načine na koje ta društva oblikuju ponašanje, vjerovanja i identitet ljudi.

Sociologija je usmjerena na proučavanje cjelokupnosti društvenoga života, proučava kontekst ljudskih djelovanja, smatra da su značenja koja ljudi pridaju svojem djelovanju društveni proizvod, a žarište sociološkoga pogleda su kolektivi i interakcije među ljudima.

1 bod

Sociologija je znanost koja proučava društva i načine na koje ta društva oblikuju ponašanje, vjerovanja i identitet ljudi.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

52. 3 boda

Možemo razlikovati dva pristupa istraživanju društvenih pojava u sociologiji: kvantitativni pristup koji se temelji na brojkama, mjerenjima te statističkim i matematičkim metodama i kvalitativni pristup koji je usmjeren na značenja koja ljudi pridaju pojavama, dakle na subjektivni opis i interpretaciju.

Primjer metode istraživanja koja se može koristiti u kvantitativnome pristupu istraživanju je anketa, a primjer metode vezane za kvalitativni pristup je promatranje.

2 boda

Možemo razlikovati dva pristupa istraživanju društvenih pojava u sociologiji: kvantitativni pristup koji se temelji na brojkama, mjerenjima te statističkim i matematičkim metodama i kvalitativni pristup koji je usmjeren na značenja koja ljudi pridaju pojavama, dakle na subjektivni opis i interpretaciju.

1 bod

djelomičan odgovor (naveden samo jedan pristup s objašnjenjem)

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

53. 3 boda

Funkcionalistička perspektiva polazi od stava da društvo ima strukturu, da se sastoji od međusobno povezanih dijelova kao što su političke institucije, ekonomija, religija ili obitelj, a svaki od tih dijelova ima funkciju s obzirom na cjelinu.

Predstavnici su Talcott Parsons i Robert K. Merton, a razlika u shvaćanju funkcije odnosi se na Mertonovo razlikovanje manifestnih i latentnih funkcija te uvođenja pojma disfunkcije, odnosno ideje da sva djelovanja nisu nužno funkcionalna za društveni sustav.

2 boda

Funkcionalistička perspektiva polazi od stava da društvo ima strukturu, da se sastoji od međusobno povezanih dijelova kao što su političke institucije, ekonomija, religija ili obitelj, a svaki od tih dijelova ima funkciju s obzirom na cjelinu. Predstavnici su Talcott Parsons i Robert K. Merton.

1 bod

Funkcionalistička perspektiva polazi od stava da društvo ima strukturu, da se sastoji od međusobno povezanih dijelova kao što su političke institucije, ekonomija, religija ili obitelj, a svaki od tih dijelova ima funkciju s obzirom na cjelinu.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

54. 3 boda

Kultura se odnosi na cjelokupno društveno naslijeđe neke grupe ljudi, tj. na naučene obrasce mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe, zajednice ili društva, kao i na izraze tih obrazaca u materijalnim objektima.

Sastoji se od proizvoda, oruđa i tehnika što su ih ljudi stvorili (materijalna kultura), obrazaca ponašanja koje rabe članovi društva te njihovih zajedničkih vrijednosti, vjerovanja i pravila (nematerijalna kultura).

2 boda

Kultura se odnosi na cjelokupno društveno naslijeđe neke grupe ljudi, tj. na naučene obrasce mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe, zajednice ili društva, kao i na izraze tih obrazaca u materijalnim objektima.

Sastoji se od proizvoda, oruđa i tehnika što su ih ljudi stvorili, obrazaca ponašanja koje rabe članovi društva te njihovih zajedničkih vrijednosti, vjerovanja i pravila.

1 bod

Kultura se odnosi na cjelokupno društveno naslijeđe neke grupe ljudi, tj. na naučene obrasce mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe, zajednice ili društva, kao i na izraze tih obrazaca u materijalnim objektima.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

55. 3 boda

Moć je vjerojatnost da će pojedinac ili grupa uspjeti nametnuti i provesti svoju volju, čak i usprkos otporu drugih, a vlast je vjerojatnost da će se određene osobe pokoriti naredbi određenoga sadržaja.

Razlika između moći i vlasti je u tome što vlast pretpostavlja određeni stupanj pokoravanja i pristanka, a moć se može zasnivati na pukoj prisili.

Tri čista (idealna) tipa vlasti su tradicionalna, karizmatika i racionalno-legalna vlast.

2 boda

Moć je vjerojatnost da će pojedinac ili grupa uspjeti nametnuti i provesti svoju volju, čak i usprkos otporu drugih, a vlast je vjerojatnost da će se određene osobe pokoriti naredbi određenoga sadržaja.

Razlika između moći i vlasti je u tome što vlast pretpostavlja određeni stupanj pokoravanja i pristanka, a moć se može zasnivati na pukoj prisili.

III

Tri čista (idealna) tipa vlasti su tradicionalna, karizmatika i racionalno-legalna vlast.

1 bod

Moć je vjerojatnost da će pojedinac ili grupa uspjeti nametnuti i provesti svoju volju, čak i usprkos otporu drugih, a vlast je vjerojatnost da će se određene osobe pokoriti naredbi određenoga sadržaja.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

56. 3 boda

Oba pojma odnose se na oblike kapitalističke organizacije proizvodnje. Fordizam se zasniva na masovnoj proizvodnji standardiziranih proizvoda u velikim kompanijama, a kod postfordizma proizvodnja je fleksibilna i usmjerena na kvalitetu, raznolikost i inovativnost. Razlike između njih vidljive su u organizaciji rada, zapošljavanju i odnosima u tvrtkama, pri čemu je postfordizam oznaka za noviju organizaciju proizvodnje, a karakterizira ga velika nestabilnost u zapošljavanju radnika, zapošljavanje na određeno vrijeme i velika fleksibilnost tvrtke.

2 boda

Oba pojma odnose se na oblike kapitalističke organizacije proizvodnje. Fordizam se zasniva na masovnoj proizvodnji standardiziranih proizvoda u velikim kompanijama, a kod postfordizma proizvodnja je fleksibilna i usmjerena na kvalitetu, raznolikost i inovativnost.

1 bod

djelomičan odgovor (objašnjen pojam „fordizam” ili „postfordizam”)

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

57. 3 boda

U. Beck i A. Giddens refleksivnu modernizaciju nazivaju i društvom rizika jer je moderno društvo ušlo u fazu u kojoj se mora nositi s popratnim učincima industrijalizacije.

Glavne značajke društva rizika vidljive su u promjeni prirode rizika. Rizici su nevidljivi (poput radioaktivnoga zračenja) i predstavljaju nenamjeravane posljedice znanstvenoga i tehnološkoga napretka. Rizik proizlazi iz društva, a ne iz prirode. Rizici su apstraktni, depersonalizirani i globalni i nisu vezani za određeni teritorij. Rizici su „demokratski” jer prijete jednako bogatima i siromašnima.

2 boda

U. Beck i A. Giddens refleksivnu modernizaciju nazivaju i društvom rizika jer je moderno društvo ušlo u fazu u kojoj se mora nositi s popratnim učincima industrijalizacije.

Glavne značajke društva rizika vidljive su u promjeni prirode rizika. Rizici su nevidljivi (poput radioaktivnoga zračenja) i predstavljaju nenamjeravane posljedice znanstvenoga i tehnološkoga napretka.

ili

Rizik proizlazi iz društva, a ne iz prirode. Rizici su apstraktni, depersonalizirani i globalni i nisu vezani za određeni teritorij. . Rizici su „demokratski” jer prijete jednako bogatima i siromašnima.

1 bod

U. Beck i A. Giddens refleksivnu modernizaciju nazivaju i društvom rizika jer je moderno društvo ušlo u fazu u kojoj se mora nositi s popratnim učincima industrijalizacije.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

58. 3 boda

Sekularizacija je proces smanjivanja utjecaja religije u društvu, a očituje se u nekoliko vidova: smanjenje broja članova vjerske organizacije i smanjenje političkoga i socijalnoga utjecaja crkvi u društvu. Na individualnoj razini dolazi do preobrazbe religijskih vjerovanja u nereligijski obik, odnosno „privatizacije religije” ili preobrazbe religije iz javne u osobnu stvar. Istodobno se javlja opadanje sudjelovanja u institucionalnoj religiji i porast tzv. nove religioznosti (izvan velikih crkvi).

2 boda

Sekularizacija je proces smanjivanja utjecaja religije u društvu, a očituje se u nekoliko vidova: smanjenje broja članova vjerske organizacije i smanjenje političkoga i socijalnoga utjecaja crkvi u društvu. Na individualnoj razini dolazi do preobrazbe religijskih vjerovanja u nereligijski obik, odnosno „privatizacije religije” ili preobrazbe religije iz javne u osobnu stvar.

III

Istodobno se javlja opadanje sudjelovanja u institucionalnoj religiji i porast tzv. nove religioznosti (izvan velikih crkvi).

1 bod

Sekularizacija je proces smanjivanja utjecaja religije u društvu.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

59. 3 boda

Socijalizacija je složen proces učenja kojim interakcijom sa svojom društvenom okolinom usvajamo znanja, stavove, vrijednosti i ponašanja neophodna za sudjelovanje u životu društva. To je proces koji traje čitav život, a dijelimo ju na primarnu i sekundarnu.

Primarna se odvija u prvim godinama života u okviru obitelji i izuzetno je bitna za daljnji razvoj pojedinca. Prema interakcionističkoj teoriji kulturne transmisije ona je način učenja devijantnoga ponašanja.

Sekundarna socijalizacija započinje u kasnijem djetinjstvu u interakciji s drugim ljudima, a vezana je uz formalno obrazovanje i traje do kraja života.

2 boda

Socijalizacija je složen proces učenja kojim interakcijom sa svojom društvenom okolinom usvajamo znanja, stavove, vrijednosti i ponašanja neophodna za sudjelovanje u životu društva. To je proces koji traje čitav život, a dijelimo ju na primarnu i sekundarnu.

Primarna se odvija u prvim godinama života u okviru obitelji i izuzetno je bitna za daljnji razvoj pojedinca.

Sekundarna socijalizacija započinje u kasnijem djetinjstvu u interakciji s drugim ljudima, a vezana je uz formalno obrazovanje i traje do kraja života.

1 bod

Socijalizacija je složen proces učenja kojim interakcijom sa svojom društvenom okolinom usvajamo znanja, stavove, vrijednosti i ponašanja neophodna za sudjelovanje u životu društva. To je proces koji traje čitav život, a dijelimo ju na primarnu i sekundarnu.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora

60. 3 boda

Norme su društvena pravila ili upute koje određuju prikladno ponašanje u određenim situacijama.

Vrijednosti su apstraktne ideje o tome što je dobro, ispravno i poželjno.

Vrijednosti su osnova za društvene norme (jedna vrijednost može biti izražena kroz više normi).

2 boda

Norme su društvena pravila ili upute koje određuju prikladno ponašanje u određenim situacijama.

Vrijednosti su apstraktne ideje o tome što je dobro, ispravno i poželjno.

1 bod

Norme su društvena pravila ili upute koje određuju prikladno ponašanje u određenim situacijama.

ILI

Vrijednosti su apstraktne ideje o tome što je dobro, ispravno i poželjno.

0 bodova

netočan odgovor ili nema odgovora